

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10. II. нов.
Конт. почт. нмд. 143.322.
Адреса для телеграм:
«Діло» Львів.
Гол. Редактор приймає
від 11—12 год. передпол.
Рубіжів не зявляється.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 430 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 зл., Німеччині 750
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Ру-
муни 150 лей, Болгарії 750
зл., Австрії 750 зл. Зима
випуск 1 год.

**В справі оголо-
шень звертатися
до Адміністрації.**
—
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

П. П. С.

(Від власного кореспондента.)

Варшава, 18. березня 1926.

І. Розмова з ред. Т. Голувною.*

— Чи можу просити Вас окрес-
лити коротко становище ППС. по
питанню національних меншостей?
взагалі та українського питання зо-
крема?

— Проблема національних мен-
шостей в Польщі завжди займала в
програмі ППС. одно з чільних місць,
тому, що в залежності від неї («sa-
kowicie») національної, політичної і
культурної свободи національних
меншостей ППС. бачить одну з кар-
динальних умов нормального роз-
витку і сили польської держави. А
проте ППС. не генералізує проблеми
меншостей як одностайної, лише
бачить в ній суттєві різниці. І так
з погляду ППС. німецька і жидів-
ська національні меншості є мен-
шостями в буквальному значенні,
бо німці на Познанщині й Помор'ї
говорять війсьну меншість, Жиди є
розсипані, а за те Українці й Білоруси
є на своїх територіях або
абсолютною більшістю або рівно-
ражною з елементом польським. (Рі)
З огляду на те у відношенні до ні-
мецької і жидівської меншості

ППС. стоїть на становищі культур-
но-національної автономії, а щодо
Українців і Білорусинів на станови-
щі автономії територіальної, при-
чому основною точкою виходу для
цього становища є змагання укра-
їнського і білоруського народів до
самостійності; це змагання ППС.
вважає цілком справедливим і пра-
вильним та існуючим в інтересі
польського народу і польської дер-
жави. До того часу, поки україн-
ський і білоруський народи, яких
вельми велика перевагаюча більшість
заселена і території знаходиться
під імперіалістичною владою Мос-
кви, висування питання зміни кор-
донів Річпосполитої доведло би на-
лі до війни з Росією. З тих мо-
тивів питання зміни кордонів ріж-
ського договору є виключене. Од-
нак тепер давне внесення ППС.,
що домагалося територіальної ав-
тономії для Східної Галичини і Во-
лині з власним кравчим союмом і
урядом є некучою проблемою, бо
ликим цим шляхом можна заспо-
коїти справедливі українські вимо-
ги в межах польської держави.

— В останньому, відносно ко-
роткому часі послідувала низка
евакуацій з боку визначних членів
ППС чи то з парламентарної три-
буни чи то з центрального партій-
ного органу в українській справі.
Чи ми маємо тут до дела з випад-
ковим явищем, чи логічно причи-
новим?

*) Таке Голувно, радий ж Варшави,
український публіцист, знайомий
українському громадянству з його статей
«Роботу» на українські теми, є чло-
вом Головної Ради П. П. С. Він належить
до одного крила партії, заступленого в
своїй черзі групу, на якій чл. стоїть
посл. Заремба і пос. Станіслав, та яка не
стоїть в євоні до тактики більшо-
сти, співпрацюючи з евакуацією у ко-
лективний уряд. Високо ш. інтерв'ює
свідомо більшість у його владі стійко-
сті і так само мовлячи — «якщо бачи
акцентує» — прохання, але орієнтація
інша. — А. К.

— Це є безумовно явище доклад-
но прозване й зрозуміле, бо се-
ред ралів польської демократії пі-
сля різних експериментів всіляких
урядових і більшовицьких комбіна-
цій на терені нинішнього союму
шораз міцнішає свідомість, що
польська демократія не обійме вла-
ди в Польщі, якщо в урядовій біль-
шості не найдуться представники
демократичних чинників національ-
них меншостей та передусім Укра-
їнців і Білорусинів, як грознаєств
раг ахелієнсе демократичних, селян-
ських, та з усіх меншостей чини-
сленніших. Польська демократія і
демократія національних меншостей
повинні створити протизаг поль-
ський реакції, яка шукає контакту
з реакцією нац. меншостей, чого
доказом є угода з жидівським ко-
лом, заключена Ст. Грабським: уго-
да польсько-жидівської реакції.

— Вибачте за увагу: існує по-
гляд, що угода з Жидами це є кон-
цепція правниці розбіги національ-
ні меншості від сторони неслиянських
меншостей, і що паралельною є
концепція лівих відносно славян-
ських меншостей...

— Це лише націоналістична ду-
рійка («nacionalistyczny obłąd») мо-
гла таке придумати. Адже ми шука-
ємо зближення з німецькими соці-
лістами в Польщі та з жидівським
«Бундом», лише точку тяготи пере-
носимо на Українців і Білорусинів.

— Кого ви, пане редакторе, ро-
зумієте під польською демократією?
— Громадянські кола, заступлені
у союмі групами ППС. «Визволення»
і «Бриліви», та сфери радикальної
інтелігенції («Клуб праці» Тугура).

— Чи ви вірите в реальну силу
— як щодо кількості, так і якості
польської демократії?

— Безумовно. Думаю, що неда-
века будучина оправдає мій опти-
мізм.

— А всеж протягом цілих семи
літ усі польські уряди...

— Досі ль справді перевагу ма-
ла реакція, однак тепер іде процес
упадку і компромісації польської
ендеції, і то саме наслідком її на-
ціональної політики та господар-
ської експлуатації держави в ко-
ристь посідаючих клас, які кер-
мували тою шовіністичною полі-
тикою.

— Чомуж в такому разі ППС.
підтримує ендецію, вступивши в нею
до коаліції?

— Тактика ППС. полягає на тім,
щоби своєю присутністю в уряді
лагодити екстремістичну політику
відносно національних меншостей,
боронити робітниче законодавство
і перешкоджати господарській ек-
сплуатації.

— Чи це адалось і вдається
ППС.?

— На мою думку — ні. І я осо-
бисто ніколи не вірив в це і тому
від початку був противником уча-
сти ППС. в коаліції, і цьому я
дав вислів на останньому конгресі
партії.

І. Розмова з послом М. Не-
дзялковським*.)

— Що ППС. робить інші жиди
розв'язати своє національне по-
...

грам та що задумує робити в най-
ближчому часі? Яка доля висічена
ППС. по територіальну автономію?

— Якщо мова йде про нашу за-
гальну програму, то клуб ППС.
вніс свого часу — в березні 1925 р.
— саме той проект терит. авто-
номії для українських земель. Цей
проект знаходиться в конституйційній
комісії, я є його референтом і го-
тов у кожній хвилині внести його
під наради, однак не хочу робити
цього без порозуміння з Україн-
ським Клубом. Меніж відомо, що
Український Клуб в теперішній мо-
мент не бажає собі видвинення
цього проекту. Зрештою, я при-
знаю правду Українському Клубу,
що раніше мусять прийти зміни
в адміністраційній і освітній царині.
Щодо адміністраційного режиму,
то його зміною булоб само вве-
дення в життя конституційних прин-
ципів. В освітній царині законом
передбачена угравація (проти
якої ППС. голосувала) не сміє бу-
ти інтерпретованою так, як нині, а
само, що лише спів і гімнастика
викладається по українськи, а реш-
ту предметів по польськи. Очеви-
дно, що також мусить бути гарал-
гованою свобода привагного укра-
їнського шкільництва, якому нале-
жить поміч від держави.

— А нині — чи робиться щось
задля цього?

— Ця справа має бути поставле-
на як одна із пяти точок, від ви-
конання яких робімо залежною на-
шу участь у коаліції.

— Чи ППС. ставитиме цю справу ру-
бом, так мовни ультимативно?

— Я взагалі не є приклонником
такого ставлення справ, які мають
бути вияснені шляхом дискусії.

— Яке даліше становище ППС.
в українській університетській справі?

— Будемо підтримувати внесення
Українського Клубу й перти до
його прийняття. Вважаємо це вне-
сення наскрізь реальним. В цій
справі будемо старатись виконати
і співдіяти з шлюю польською
демократією. Зрештою — в нині-
шній момент ми не в силі щоне-
оудь ольше зробити.

— Чи в Клубі ППС. панує одно-
згідний погляд на українську спра-
ву і який саме?

— Постанови XIX. і XX. конгре-
су ППС. в справі нашої програми
відносно національних меншостей,
були прийняті одностайно. В цій
програмі є постулат територіальної
автономії для земель з українським
населенням і там кається теж,
що український нарід має право
до державної незалежності.

— Яке становище ППС. до спра-
ви розв'язання союлу і розписання
нових виборів та проектів зміни
виборчої ординації?

— Ми є за приспіненням вибо-
рів на основі дотеперішньої орди-
нації. Речинець зголошення вне-
сення про розв'язання союлу зале-
жить від ухвали ЦК партії і прези-
ди Клубу. Ми всіми засобами бу-
демо боротись проти погіршення
існуючої виборчої ординації; що-

*) Меніслав Недзялковський, міністр
зас. галузі польського клубу П. П. С.,
є автором проекту ш. про територіаль-
ну автономію С. Галичини і Волині. Пос.
Недзялковський заступає поглядом більшо-
сти ППС. щодо погляд про потреби ук-
...

до її поліпшення (блякування ліс
і точного розподілу мандатів) —
то про це важко говорити.

— Вам, пане посло, майбут відомі
настрої українського громадян-
ства, яке з природи річи мусить
ставитись недовіркою до заяв партії,
яка співпрацює в уряді, в яко-
му є теж п. Ст. Грабський?

— Ми розуміємо Українців, одна-
к зі свого боку мусимо рахуватись
зі загальною політичною і госпа-
дарською структурою держави...

На питання про перспективи
швидкої кризи уряду та коаліції і
взагалі про долю коаліції — ш.
інтерв'юатор відмовився дати від-
повідь.

На питання: до якого вислідку
мусить довести нинішня польська
урядова політика відносно нац.
меншостей — пос. Недзялковський
відповів:

— Вважаю континуування тієї
політики за річ неможливу і з по-
гляду інтересів польського народу
і польської держави рішуче шкід-
ливою.

І. Надзвич.

Новий уряд Чехословаччини.

На днях подали ми склад ново-
го уряду Чехословаччини, що утво-
рився під проводом намісника Мо-
равії Яна Черного. Чому уступив
уряд Свєглі, що перетривав два
кабінети і був при владі три з по-
ловиною року?

Хоч як воно в нинішніх часах
неправдоподібно виглядає, а уряд
Свєглі уступив не наслідком якої-
небудь кризи, а наслідком неуги-
свого прем'єра. А саме Свєглі, що
нездавав з довшого часу і ще в
січні цього року бажав за пора-
дою лікарів виїхати на полудня,
рішився уступити зі свого стано-
вища тепер, після того, як прак-
ський парламент 156 голосами проті
103 відкинув внесення олозиці на
уділення його урядові недовіра за
видані ним язикові розпорядки.
Оже ясна річ, що не парламентар-
на поразка спричинила димісію
кабінету Свєглі, а просто стан його
здоров'я і знеохочення до важкої
незвичайно відвічальної праці пре-
м'єра в сучасних умовах Чехо-
словаччини, в якій він — треба
признати — виявляв немаленький по-
середницький хист.

Про новий кабінет годі наразі
сказати більше поза тим, що він є
кабінетом мішаним, непарламентар-
ним, бо складається менш-більш
в однаковому числі з міністрів фа-
хівців та урядовців. Гакі аджій
портфелі, як міністерство зако-
родних справ і міністерство фінан-
сів лишилися й даліше у вибро-
бованих руках д-ра Бенеша і д-ра
Бягліша. Інші портфелі зайняли в
більшості нові люди. Чи смірати-
меться новий уряд на всі шість до-
теперішніх коаліційних партій, ще
не знає. Однак певне одно, що
він старатиметься притягнути за
всюку шну до державного співро-
бітництва словацьку католицьку
партію під проводом о. Гіліка, за
якою стоїть величезна більшість
словацького населення.

